

Sensorguide V 2022 PSY2103

Eksamensspørsmålene er:

- 1) Hva er pornografi? Drøft begrepet pornografi, og gjør kort rede for nordmenns bruk av pornografi.
- 2) Flere menn enn kvinner oppgir i undersøkelser at de ser pornografi. Drøft denne forskjellen i henhold til seksuelle script.
- 3) Er bruk av pornografi skadelig? Hva sier forskningen? Drøft mulige positive og negative effekter av pornografibruk.

1) Hva er pornografi? Drøft begrepet pornografi, og gjør kort rede for nordmenns bruk av pornografi.

Pornografi sitter i hodet på den som ser, sier Berl Kutchinsky (1988). Den enes erotikk er den andres pornografi. Erotikk brukes om materiale med seksuelt eksplisitt innhold som oppfattes som *akseptabelt* av den som ser. Pornografi brukes om materiale med seksuelt eksplisitt innhold som oppfattes som *uakseptabelt* av den som ser.

I dag er det oftest Internettporno som brukes (og undersøkes). Fint om kandidaten presenterer *De 5 A'ene* (Al Cooper, 1998; Ross & Kauth, 2002) (evt. Coopers Triple A-Engine) som forklaring på dette;

- Access
- Affordability
- Anonymity
- Approximation
- Acceptability

Det er forvirrende at mange undersøkelser bruker ulike (eller ingen) definisjoner av hva som menes med «pornografi». I dag brukes ofte Hald et al.'s definisjon «...alle typer av materiell laget for å skape eller forsterke seksuell opphisselse, seksuelle følelser, tanker eller fantasier, og som eksplisitt (f.eks. på en usensurert måte) viser eller beskriver kjønnsorganer i ulike, oftest inntrengende, seksuelle aktiviteter». Materiell som inneholder menn eller kvinner som poserer naken – som i Playgirl/Playboy – anses ikke som pornografi etter denne definisjonen

Prevalensestimater innhenter kandidaten for eksempel fra:

Daneback, K., Træen, B., & Månsson, S.-A. (2009). Use of pornography in a random sample of heterosexual Norwegian couples. *Archives of Sexual Behavior*, 38 (5), 746-753.
<https://doi.org/10.1007/s10508-008-9314-4>

Træen, B., Spitznogle, K. & Beverfjord, A. (2004). Attitudes and Use of Pornography in the Norwegian Population 2002. *Journal of Sex Research*, 41 (2), 193-200.

Træen, B., Nilsen, T. S., & Stigum, H. (2006). Use of pornography in traditional media and on the internet in Norway. *Journal of Sex Research*, 43 (3), 245-254.

Et eksempel fra Daneback et al (2009): I 2006 ble det gjennomført en undersøkelse om sex og samliv i et representativt utvalg av gifte og samboende heteroseksuelle norske par i alderen 22-67 år. I undersøkelsen ble det stilt to spørsmål om bruk av porno siste år. På spørsmål om

man hadde sett porno på internett, svarte 62% av parene at ingen av dem hadde sett porno, i 4% av parene hadde begge sett porno, i 2% av parene hadde bare hun sett det, og i 32% av tilfellene var det bare mannen som hadde sett internettporno. Å se porno på internett er ikke nødvendigvis noe man gjør sammen med partneren sin – det er like gjerne noe man gjør for å få tenning mens man onanerer. Derfor ble parene stilt et mer spesifikt spørsmål om de hadde brukt porno for å krydre seksuallivet sitt siste år? Nei, de fleste benektet det (77%), men i 15% av tilfellene hadde begge brukt porno, i 3% av parene var det bare hun, og i 5% av parene var det bare han, som hadde brukt porno som krydder i sexlivet. Det er med andre ord relativt vanlig at par benytter porno i sexlivet sitt.

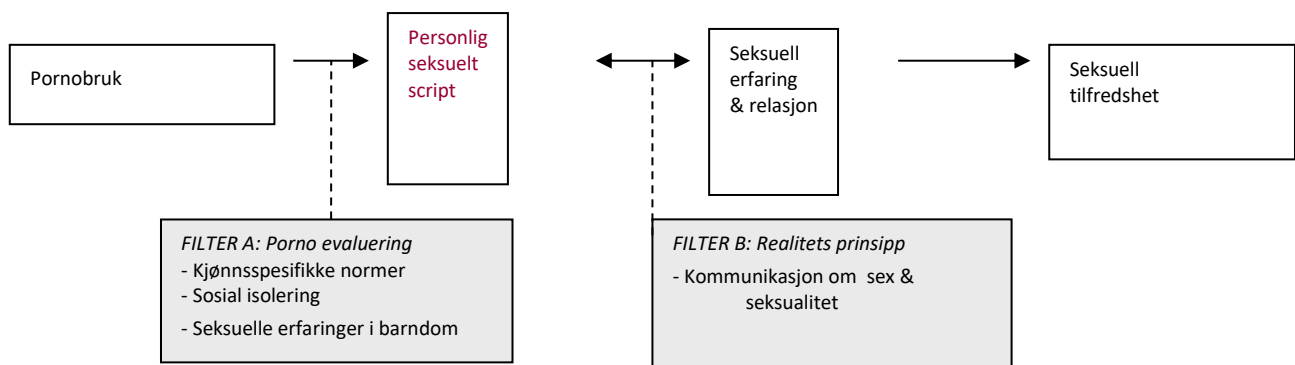
Studien blant gifte og samboende par avdekket flere interessante funn enn hvor vanlig bruken av porno er. Det viste seg at i de parforholdene hvor begge hadde brukt porno for å krydre var det noen vi kan karakterisere som et godt erotisk klima. Kjærestene er flinke til å kommunisere med hverandre om seksuelle fantasier, hvilke behov de har og om hva som er godt for dem seksuelt. I de parene hvor bare en av partene så porno var det vanligvis også seksuelle problemer i forholdet, ofte et lystproblem. Og sluttelig, i de parene der ingen så porno var det ingen seksuelle problemer og det erotiske klimaet var nokså nøytralt og ikke preget av god kommunikasjon om sex og seksuelle behov.

2) Flere menn enn kvinner oppgir i undersøkelser at de ser pornografi. Drøft denne forskjellen i henhold til seksuelle script

Menn og kvinner forholder seg ulikt til porno. Generelt sett har menn mer positive holdninger til bruk av porno enn kvinner har, spesielt i eldre generasjoner. I heterofile par som ser porno er mannen den primære brukeren. Det vil si at det er han som tar initiativet til å se porno sammen, og skaffer til veie pornografien. Kvinnen blir gjennom dette mønsteret en sekundær pornobruker. Dermed risikerer paret også at den pornoen man ser sammen i virkeligheten blir uttrykk for hans seksuelle preferanse og tenningsmønster. I det øvrige presenterer Berl Kutchinsky (1988) interessant teori om forskjeller mellom kjønn i det å oppleve det gjenstandsrettet begjær i pornografi (kvinnens begjær er gjenstandsrettet, ikke menns).

I oppgaven må seksuelle script defineres. Stulhofer et al. 2007 og 2010 utforsker en modell for hvordan pornografi kan påvirke seksuelle script. Trolig kan pornografi kan påvirke seksuelle script. Men i hvilken grad man internaliserer det man ser i porno vil modifiseres av kjønnsspesifikke normer, hvor sosial isolert fra andre man er, og seksuelle erfaringer i barndommen. Man lærer av det man ser, og gjør det til en del av sine egne personlige script. Imidlertid vil egne seksuelle erfaringer og egne relasjoner til partneren også gjøre at man justerer det personlige seksuelle scriptet. I hvilken grad dette skjer vil ha sammenheng med hvor godt individene kommuniserer om sex og det de ser i porno. Stulhofer et al. presenterer en teori i tilknytning til scripting av egen / partners seksuell roller, scripting av seksuelle kroppsidealer og selvevaluering, scripting av sammenhengen mellom sex, følelser og intimitet, og scripting av dynamikken i seksuelle maktbalanser.

Konseptuell Modell for Medierende Effekter av Pornografibruk på Seksuell Tilfredshet
(Stulhofer et al. 2010)

3) Er bruk av pornografi skadelig? Hva sier forskningen? Drøft mulige positive og negative effekter av pornografibruk

Tradisjonelt har hovedfokuset i forskning (og i den offentlige debatten) ligget på hvilke skader pornografi har for samfunnet. Berl Kutchinsky undersøkte effekten av legalisering av hard core pornografi i Danmark 1969. Han fant at effekten av liberaliseringen (basert på kriminalstatistikk) av hard core pornografi ikke resulterte i en økning av sex-crimes, men tvert imot en nedgang for noen typer kriminalitet, inkl. seksuelle overgrep mot barn

I dagens samfunn er det 3 hovedbekymringer knyttet til bruk av pornografi:

1. Seksuell aggressivitet eller vold
2. Degradering og objektifisering av kvinner (kvinnefiendtlige holdninger)
3. Folkehelsebekymringer (seksuell risikoatferd)

1) Seksuell aggresjon eller vold/overgrep

Studier har vist at:

- Pornoeksponering, spesielt med voldelig innhold, er assosiert med voldtektsmyter og holdninger som støtter vold mot kvinner (Allen et al., 1995; Hald et al., 2008; Oddone-Paolucci et al., 2000) –både i eksperimentelle og ikke-eksperimentelle studier
- Eksperimentelle studier tyder på en sammenheng mellom bruk av både voldelig og ikke-voldelig porno og det å oppvise aggressiv atferd mot en kvinne (forskningsassistenten); (Allen et al., 1995).

Disse studiene har visse begrensninger som kandidaten bør framheve. For det første er mange av studiene utført blant overgripere i fengsel, eller forskning i utvalg av studenter og spesifikke grupper (f.eks. studier om aksept av myter om voldtekt, bagatellisering av voldtekt, selvrapporert intensjon om voldtekt dersom det ikke eksisterte straff). Dermed; det er også problematisk i forhold til validitet, ettersom spørsmål som stilles i undersøkelsen tar utgangspunkt i en hypotetisk situasjon. Videre er det oftest kort-tidseffekter som måles (tilstand rett etter at individet har deltatt i et eksperiment hvor man eksponeres for voldelig porno), og man vet ikke hva effekten er over lengre tid. Forskningsfeltet har få longitudinelle studier å vise til. Det blir lett å gjøre feilslutninger på grunn av slike begrensninger.

2) Degradering og objektifisering av kvinner (kvinnefiendtlige holdninger)

Forskning viser motstridende funn i forhold til holdninger til kjønnsroller og likestilling mellom kjønn. Studienes begrensninger er at det ikke brukes standardiserte indikatorer (umulig å meta-analysere), og social desirability bias (“politisk korrekthet”)

3) Folkehelsebekymringer (seksuell risikoatferd)

Forskning har vist at pornobruk er knyttet til seksuell risikoatferd...

- Et høyere antall sexpartnere, samt rusbruk i seksuelle møter blant unge menn og kvinner (Braun-Courville & Rojas, 2009)
- Lavere sannsynlighet for kondombruk blant ungdom (Wingood et al, 2001), og voksne kvinner (Træen, et al, 2002)
- Større sannsynlighet for anal sex (Rogala & Tyden, 2003); og ubeskyttet sex (manglende kondombruk)

Også disse studiene har viktige begrensninger. For det første er data oftest innhentet i tverrsnittstudier, og det er korrelasjonelle (ikke-kausale) sammenhenger som måles. Longitudinelle data er en mangelvare.

Det finnes en god del studier på **selvrapporterte effekter** av egen pornografibruk på individet. I Norge er de nyeste funnene publisert i:

Koletić, G., Stulhofer, A., Hald, G. M., & Træen, B. (2021). Self-Assessed Effects of Pornography Use on Personal Sex Life: Results from a Large-Scale Study of Norwegian Adults. *International Journal of Sexual Health*. DOI: 10.1080/19317611.2021.1918310

Basert på selv-rapporterte effekter fant Koletic et al. (2021) at for de fleste deltakerne (41,3%) hadde pornografi ingen effekt på sexlivet. Flere deltakere rapporterte positiv (33,2 %) enn blandet/negativ (25,5 %) effekt av pornografibruk. Sosiodemografiske og seksuelle egenskaper som predikerer disse selvvurderingene ble undersøkt. Blant deltakere i et fast forhold var indikatorer på forholdets kvalitet ikke relatert til selvvurderte effekter av pornografibruk. En god besvarelse bør ha med disse funnene, men også andre metodisk gode studier kan benyttes, f.eks.

Hald, G.M., Træen, B., Noor, S.W., Iantaffi, A., & Rosser, B.R.S. (2014). Does sexually explicit media (SEM) affect me? Assessing first person effects of SEM consumption among Norwegian men who have sex with men. *Psychology & Sexuality*, 6(1), 59-74.

Kvalem, I. L., Træen, B., Lewin, B., & Stulhofer, A. (2014). Self-perceived effects of Internet pornography use, genital appearance satisfaction, and sexual self-esteem among young Scandinavian adults. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(4). [View of Self-perceived effects of Internet pornography use, genital appearance satisfaction, and sexual self-esteem among young Scandinavian adults | Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace](#)

Et annet forskningsfunnsområde som kan framheves er at ser menn som har sex med menn porno hvor skuespillerne bruker kondom (og er rollemodeller for det personlige scriptet) er det større sannsynlighet for at de selv har mer beskyttet sex, og vice versa:

Træen, B., Noor, S. W., Grey, J., Iantaffi, A., Rosser, B. R. S. & Hald, G. M. (2014). Sexually Explicit Media and Sexual Risk Behavior in a Sample of Men Who Have Sex with Men in Norway. *Sexuality and Culture*, 18, 1038-1051. DOI 10.1007/s12119-014-9238-1.